

Kurssi 1: Terveysalan ammattilaiset, konfliktit ja rauha

Luku 1: Teoriaa rauhasta ja konflikteista

Osanottajia pyydetään toimimaan pareissa tai kolmen hengen ryhmissä. (Pienemmät ryhmät ovat parempia keskustelun kannalta, mutta jos mukana on paljon opiskelijoita, ryhmistä on hyvä tehdä suurempia, jottei palautteenanto yhteisesti vie liikaa aikaa tai toista itseään liikaa).

Harjoitus 1: Aivoriihi rauhasta - 15 min

Ryhmissä: Osanottajia pyydetään keksimään (vähintään) kymmenen sanaa tai fraasia, jotka liittyvät käsitteeseen "rauha".

Yhteisesti: pyydä osanottajia kertomaan vastauksiaan, kunnes kaikki vaihtoehdot on käyty läpi. Kirjoita vastaukset fläppitaululle.

Harjoitus 2: Väkivallan kolme muotoa - 30 min

Fasilitaattorin johdanto: Rauhantutkija Johan Galtung ajatteli väkivaltaa rauhan vastakohtana ("Niin kuin on monia sairauden eri muotoja, on myös monia eri väkivallan muotoja."). Galtung erottelee väkivaltaiset teot (suora väkivalta), väkivaltaiset rakenteet (rakenteellinen väkivalta) ja kulttuurimme väkivaltaiset piirteet (kulttuurillinen väkivalta). Ryhmissä: osanottajia pyydetään miettimään useita esimerkkejä jokaisesta eri väkivallan muodosta, sekä mikro- että makrotasolla.

Yhteisesti: Jokainen ryhmä esittelee esimerkit harjoituksesta 2. Esimerkit listataan taulukkoon liitutaululle tai fläppitaululle. Ohjaaja ja osanottajat pohtivat eroavaisuuksia vastauksissa.

Vinkkejä: "Väkivalta on perustarpeiden tarpeetonta loukkaamista" (J. Galtung). Väkivaltaiset teot: fyysisen voiman tai vallan tarkoituksellinen käyttö. Väkivaltaiset rakenteet: sosioekonomiset tai poliittiset rakenteet, jotka syrjivät ja vahingoittavat. Kulttuurillinen väkivalta: Kosmologiamme tai maailmankuvamme piirteet, joita käytetään oikeuttamaan suoran ja rakenteellisen väkivallan käyttöä.

Harjoitus 3: Positiivisen rauhan kuvailu - 30 min

Ryhmissä: Osanottajia pyydetään keksimään kuvaus positiivisen rauhan tilasta, joka on enemmän kuin vain sodan ja väkivallan puuttuminen, ja kirjoittamaan tämä kuvaus fläppitaululle.

Yhteisesti: Jokainen ryhmä esittelee kuvauksensa. Ohjaaja ja osanottajat pohtivat eroavaisuuksia vastauksissa.

Vinkkejä: Rauha voi tarkoittaa konfliktin negatiivisten muotojen puuttumista tai positiivisen tilan tai kyvykkyyden olemassaoloa.

Kurssi 1: Terveysalan ammattilaiset, konfliktit ja rauha

Rauhaa on olemassa mikrotasolta (yksilö, pieni yhteisö) makrotasolle (instituutiot, kansallinen ja kansainvälinen taso). Positiivinen rauha voi olla tekoja, oikeudenmukaisia sosioekonomisia ja poliittisia rakenteita tai kulttuuristen identiteettien kunnioitusta.

Harjoitus 4: Väkivallan ja onnettomuuksien, sodan ja konfliktien väliset erot - 15 min

Yhteisesti: Keskustelkaa yhteisesti väkivallan ja onnettomuuksien eroista, sekä eroista sodan ja konfliktien välillä. Keskustelkaa siitä, miksi on tärkeää tehdä ero tällaisten termien välillä.

Vinkkejä: Väkiältä sisältää ajatuksen tahallisuudesta tai vähintäänkin ihmisille tapahtuvan vahingon ymmärtämisestä/hyväksymisestä. Sota on yksi monista strategioista (käyttäytymisen muodoista), joilla konflikteja voidaan käsitellä. Jokainen konflikti koostuu asenteista, käyttäytymisestä ja sisällöstä/ristiriidasta (yhteen sopimattomien arvojen yhteentörmäys) (ABC-kolmio); jokaisessa kolmion kulmassa on tilanteeseen puuttumisen mahdollisuus. Sodat voidaan hävittää maailmasta, konflikteja ei. Konfliktien estäminen (mikä on tarpeetonta) sekoitetaan usein sotien/väkivallan estämiseen (mikä todella on tärkeää).

Kurssi 1: Terveysalan ammattilaiset, konfliktit ja rauha Luku 2: Medical Peace Work – vastaus väkivaltaiseen konfliktiin

Harjoitus 5: Miksi terveysalan ammattilaiset tekevät rauhantyötä - 30 mins

Ryhmässä: Osanottajia pyydetään a) pohtimaan, miksi terveysalan ammattilaisten tulisi olla mukana käsittelemässä rauhan kysymyksiä ja kirjoittamaan ylös kolme keksimäänsä syytä ja b) keskustelemaan, mitä ammattilaisten ryhmää kukin syy koskettaa.

Yhteisesti: Jokainen ryhmä esittelee yhden syyn, jos mahdollista sellaisen jota ei ole vielä tuotu esiin, ja kertoo millaisia tilanteita ja mitä ammattilaisten ryhmää se koskettaa. Keskustelua.

Vinkkejä: Rauha ja terveys ovat limittäisiä käsitteitä, väkivalta on kansanterveydellinen ongelma, terveysalan ammattilaiset ovat väkivallan tekoriskissä, terveystyö voi pahentaa konfliktitilannetta. Rauhantyötä voi tehdä kaikkialla, väkivaltaisen konfliktin alueilla, eurooppalaisissa maissa, sairaanhoitolaitoksissa ja –organisaatioissa jne. Kaikenlaiset terveysammattilaiset voivat edistää rauhantyötä missä tahansa tilanteessa.

Harjoitus 6: Rauhaa terveyden kautta -mekanismit - 30 min

Valmistelut: Ohjaaja valmistelee kymmenen korttia, joissa jokaisessa on yksi rauhantyön mekanismi (tilanteen uudelleen määrittely, korkeamman tason yhteistoiminnalliset tavoitteet, sovittelu ja konfliktin muuntaminen, erimielisyys ja tottelemattomuus, tiedon etsiminen ja jakaminen, yhteiskuntarakenteiden uudelleen rakentaminen, solidaarisuus ja tuki, sosiaalinen toipuminen, altruismiin vetoaminen ja sen lisääminen, sodan tuhoisuuden rajoittaminen).

Ohjaaja piirtää liitutaululle tai fläppitaululle kolme saraketta otsikoiden ne “primaarinen ehkäisy”, “sekundaarinen ehkäisy” ja “tertiäärinen ehkäisy”.

Ryhmässä: Jokainen ryhmä saa/valitsee yhden korteista. He keskustelevat ko. mekanismeista ja etsivät käytännön esimerkkejä siitä.

Yhteisesti: Keskustelkaa siitä, mitä taululle kirjoitetut kolme kansanterveydellistä termiä tarkoittavat ja miten niitä voidaan soveltaa väkivaltaan. Lopuksi jokainen ryhmä esittelee rauhaa terveyden kautta –mekanisminsa ja asettaa esimerkkinsä yhteen tai useampiin sarakkeista.

Vinkkejä: katso PP-diat 27, 29. Ko. 10 mekanismia esitellään tarkemmin kappaleessa 2.3.

Harjoitus 7: Terveysalan rauhantyön riskit ja rajoitteet - 30 min

Ryhmässä: Pohtikaa, mitä riskejä ja rajoitteita rauhantyössä toimimiseen liittyy, ja miten tällaisia riskejä ja rajoitteita voitaisiin ylittää.

Vinkkejä: Rauhantyö voi olla raja-aita (erottava tekijä) ja vieraannuttaa joitain ihmisiä niistä, jotka tekevät sitä. Rauhantyö voi olla vaarallista sitä tekeville. Mahdollisia rajoitteita ovat puutteet tietyissä (rauhaan liittyvissä) osaamisalueissa. Tärkeää on tietoisuus, tuki ja moniammatillinen yhteistyö.

Kurssi 1: Terveystieteen ammattilaiset, konfliktit ja rauha Luku 3: Rauhantaitoja terveyshuoltoa tekeville

Harjoitus 8: Konfliktianalyysi - 30 min

Valmistelut: Osanottajia pyydetään toimimaan pareissa tai kolmen hengen ryhmissä. Jokainen ryhmä tarvitsee paperikopion kappaleesta 3.1 liittyen konfliktianalyysiin tai internet-yhteyden tehtävän ajaksi, sekä paperia ja erivärisiä kyniä.

Ohjaaja tai osanottajat yhdessä valitsevat yhden tunnetun konfliktin kansainväliseltä, kansalliselta tai paikalliselta tasolta.

Ryhmissä: Jokainen ryhmä valitsee yhden kuudesta konfliktianalyysin työkalusta, jotka esitellään kappaleessa 3.1 (konfliktin aikajana, konfliktikartta, pyramidityökalu, pylvästyökalu, sipulityökalu, ABC-kolmio) ja tutustuu sen käyttämiseen. Tämän jälkeen työkalua sovelletaan valittuun konfliktiin.

Yhteisesti: Jokainen ryhmä esittelee tuotoksensa. Keskustelua.

Vinkkejä: katso kappale 3.1 ja PP-diat 35. Ennen palautetta kysy, minkä työkalun ja konfliktin kukin ryhmä on valinnut. Jos kahdella ryhmällä on valittuna sama konflikti, pyydä heitä esittelemään tuotoksensa peräjälkeen.

Harjoitus 9: Rauhanomainen yhteiskunnallinen muutos - 30 min

Ohjaaja esittelee vallan pylväät –mallin (ks. kuva 2 kappaleessa 3.2 tai PP-dia 36).

Ryhmissä: Jokainen ryhmä valitsee mallista yhden pylvään ja miettii esimerkkejä strategioista tai kampanjoista, joilla ko. pylvästä voitaisiin heikentää. Tämän jälkeen ryhmä keskustelee siitä, millaisia nämä strategiat voisivat olla konfliktissa, jota analysoitiin tehtävässä 8.

Yhteisesti: Jokainen ryhmä esittelee tuotoksensa. Keskustelua.

Vinkkejä: Pylväät kuvastavat erilaisia tuen muotoja, joille poliittinen valta perustuu (verot, työ, asepalvelus, poliisityö, kansalaisten tottelevaisuus, byrokraatia). Rauhanomaiset yhteiskunnalliset liikkeet käyttävät erilaisia strategioita vaikuttaakseen näihin tuen muotoihin. Katso kappale 3.2 ja PP-dia 36.

Harjoitus 10: Rauhanomainen viestintä - 30 min

Kerätään liitutaalulle/fläppitaalulle lista inhimillisistä perustarpeista ("tarveluettelo") tai jaetaan sellainen paperimuodossa. Tämän jälkeen ohjaaja esittelee tyypillisiä viestinnän muotoja, jotka ovat vahingollisia tai loukkaavat perustarpeita.

Ryhmissä: Osanottajia pyydetään pohtimaan, mitkä viestinnän muodot ovat vaikuttaneet harjoituksissa 8 ja 9 käsitellyn konfliktin syntymiseen tai eskaloitumiseen.

Kurssi 1: Terveysalan ammattilaiset, konfliktit ja rauha

Tämän jälkeen osanottajat pyrkivät tunnistamaan konfliktin (kahden) pääosapuolen perimmäiset tarpeet ja mahdollisia strategioita, joilla nämä tarpeet voitaisiin tyydyttää.

Vinkkejä: Epäonnistunut viestintä voi luoda konflikteja tai eskaloida jo syntyneitä tilanteita. Tyypillisiä tällaisen viestinnän muotoja ovat arvostelmat, leimat, stereotyytit, epäinhimillistäminen, moralisointi, kritiikki, yleistykset, vastuun kieltäminen, syytökset, vaatimukset, käskyt tai uhkaukset.

Toisaalta viestintä voi myös lieventää ja jopa ratkaista konflikteja. Rauhanomainen viestintä on työkalu inhimillisen yhteyden luomiseen: se asettaa empatian ajattelun ja viestinnän keskukseen. Pääsemällä empaattiseen yhteyteen toistemme tunteisiin ja tarpeisiin on mahdollista käsitellä konflikteja rauhanomaisin keinoin. Ihmisten perustarpeet eivät ole vain selviytymistarpeita, vaan liittyvät myös hyvinvointiin, identiteettiin ja vapauteen. On olemassa tuhansia strategioita tyydyttää sama perustarve. Jotkin näistä strategioista ovat varmaankin hyväksyttäviä konfliktin molemmille osapuolille. Katso kappale 3.3.